

TELEVIZNÍ ROMÁN NA MOTIVY ŽIVOTA
ČESKÝCH FILMOVÝCH LEGEND

BOHÉMA

ZDEŇKA ŠTĚPÁNKA
hraje

• MICHAL DLOUHÝ •

Jeden z největších českých herců, garant uměleckých či mravních hodnot a miláček divadelního i filmového publika se za protektorátu několikrát dostal do situace, kdy musel volit mezi vlastním svědomím a odpovědností vůči kolegům či společnosti. Možná mohl odmítnout. Ale to už dneska nikdo neposoudí.

„Jestli Bohéma bude otevírat nějaké téma, to nevím, byla to prostě historie. Divák normálně zná herce, které ztvárňujeme, jen z černobílých filmů a o jejich životě se obecně ví málo. My se jim podíváme do soukromí.“
Michal Dlouhý

• BOHÉMA •

Bylo jednou jedno studio na Barrandově a prošly jím dějiny. Patřilo k nejmodernějším v Evropě. Stavěly se v něm legrační dekorace vilových interiérů, vesnických chaloupek, barů a dělnických bytů. Kameramani, režiséři, zvukaři a osvětlovači uváděli do chodu techniku těžkou jako tank. Produkční na ně volali ampliónem, že čas jsou peníze. Ve filmech hráli velikáni z Národního divadla, komici, krasavice, lamači srdcí. A tu a tam se objevil švarný esesák či vysoký německý úředník a všem jim poděkoval za práci. Občas se jelo na exteriéry. Občas se vyráželo do barů, chodilo do kina nebo konspirovalo v bytech. Ale studio, to byl domov. Kdo sem zapadl, tomu se nemohlo nic stát – anebo to aspoň tak vypadalo. Jenže pak přišlo osvobození a pak znárodnění filmu. Studio patřilo lidu. Ale hercům šlo i nadále hlavně o filmové role... Hitler a Goebbels zbožňovali film a zároveň věděli, že pro masy pracujících ve válečné výrobě je kino důležité jako chleba a mnohdy snad i nahradí svobodu. Předpokládali, že na tomto se s českými filmaři shodnou, a nemýlili se: komedie a romance se slavnými českými herci se točily skoro až do konce války jako na běžícím pásu. Němci založili společnost Pragfilm, která pohltila bývalé AB Barrandov. Investovali do vybavení ateliérů a zaměstnávali dvě tisícovky převážně českých lidí s cílem natáčet německé i české filmy. Díky tomu na tom byla poválečná znárodněná kinematografie skvěle. České filmy pomáhaly udržet v protektorátu klid a pořádek, konstatovali nacisté. A zároveň udržovali národní povědomí, konstatovali Češi. A tak byli všichni spokojení a ruka ruku myla: diváci v kině zapomínali na skutečnost, producenti vydělávali a filmaři díky šlapající výrobě nemuseli na práce do Německa. Tito všichni nebyli vidět. Vidět byli herci, jejichž popularita za protektorátu vyletěla jako kometa. Jenže se neobešla bez společenských styků s nacisty, a tak většina českých hvězd stála po válce před lidovým soudem pro kolaboraci. Motívem obvi-

nění byla často jen závist a špatné svědomí právě těch diváků, kteří hvězdám krátce předtím nadšeně tleskali. Někteří byli očištěni, ale většině to stejně nepomohlo. A byli takoví, kteří klidně zradili kohokoliv a prohlásili cokoliv. Jen aby mohli hrát dál – i za komunistů. Prostě vklouzli z jedné kolaborace do jiné.

OLDŘICHA NOVÉHO
hraje

• SAŠA RAŠILOV •

Herec s francouzským šarmem a mistr lehké múzy neměl válku jednoduchou: chránil svou židovskou ženu, s Němci se nestýkal a nakonec sám nastoupil do lágru pro árijské partnery Židů. Ještě před tím, než jeho Alice odjela do Terezína. I po válce chtěl hrát a hrál často dělníky. Martin Frič mu řekl: „Ty když řekneš ‚čest práci‘, tak se bojím, že nás všechny zavrou...“

„Postava Oldřicha Nového je dobře a plnokrevně napsaná, byla to radost. Není to jen nějaký povrchní pohled, imitace, jde o to, ukázat toho člověka takového, jaký byl v soukromí, jaké měl životní postoje. Nevím, do jaké míry bude Bohéma rezonovat se současnou situací, protože zaplatpánbu v tak příšerné situaci, v jaké byli za protektorátu oni, nejsme, ale kolaborace s mocí je určitě téma stále aktuální, protože pořád je tu tlak na umělce a snaha je nějak využít a ovlivnit.“

Saša Rašilov

„Málokdy v našich dějinách se skupina lidí pohybovala na tak tenké hranici mezi slávou, blahobytem a výstředním životem na jedné straně a koncentrací, mučením a smrtí na straně druhé, mezi odbojem a zradou, mezi slávou a hanbou, jako tomu bylo u herců a filmařů z barrandovského studia za německé okupace během druhé světové války a následně i po Únoru 1948. Za okupace se ve stínu masových poprav natočily nejlepší komedie, jako kdyby všichni ti lidé ze sebe pod strašným tlakem německé krutovlády vymačkali to nejlepší, čeho byli schopni. Za všechno se dříve či později krutě platilo, nic nebylo odpuštěno, nebylo polehčujících okolností. Dnes už kulturní herci byli vystaveni obrovskému tlaku ze stran vládců, nacistických a později komunistických, někdo tlak vydržel se ctí, jinému to zlomilo charakter, ale přitom se stále točilo. Zákon umělecké profese, show must go on, platí za všech dějinných okolností. Jaká je zbraň komedianta při srážce s tupou a krutou mocí? Zase jen komediantství. Bohéma je příběh srážky moci s kumštem, není to tragédie, je to, jak už to u umělců bývá typické, tragikomedie.“

Jan Štern, kreativní producent

„Bohéma začíná těsně před mnichovskou dohodou a končí v roce 1953. Měla by odpovědět na otázku, jak je možné, že se jedna země a jeden národ za pouhých patnáct let tak strašně změní z hrdé demokracie v ustrašenou totalitní společnost. Rámec se odehrává za okupace roku 1968. Což byl hřebík do rakve národní morálky.“

Tereza Brdečková, scenáristka

VLASTU BURIANA
hraje

• VLADIMÍR JAVORSKÝ •

Génius české komedie za války v divadle provokoval nacisty svými improvizacemi, kryl Židy i komunisty (v rámci děje Bohémy ukryje ve svém divadle vysílačku). Němci to nevěděli či přehlíželi, chodili k němu domů a obdivovali ho. Kvůli tomu všemu nenašel Burian odvahu odmítnout účast v antisemitských rozhlasových skečích, což mu po válce zlomilo vaz. Anebo mu ji zlomila spíš lidská závist?

„Postava Vlasty Buriana je hodně těžká k hraní, což pochopí každý, kdo do něj trochu více vidí a lépe jej zná. Byl to brilantní komik a velmi složitá osobnost. Pro něj to byla osudová doba, která začala ne až po válce, ale už vlastně příchodem Němců, a vlastně už s nástupem fašistů v Německu, protože jinak mám pocit, že Vlasta Burian mohl být světový.“

Vladimír Javorský

BOHÉMA

SCENÁRISTKA TEREZA BRDEČKOVÁ:

Nikoho nesoudíme, to by bylo arogantní.

Z čeho jste při psaní scénáře vycházela, jaká byla Vaše východiska?

O mnohoznačných osudech českých herců a filmařů za protektorátu a v padesátých letech jsem přemýšlela léta. Hodně historek znám také od otce či jeho kolegů z dětství a mládí. Je to fascinující materiál, a když mne producent Jan Štern oslovil, měla jsem většinu příběhů už nahozených. S tím rozdílem, že se jednalo o fiktivní postavy inspirované skutečností. Nakonec se rozhodlo, že skutečná jména mají padnout. Což znamenalo velkou odpovědnost vůči lidem, kteří jsou velkou součástí našich kulturních dějin. Ať už si o jejich postojích myslíme cokoliv, to, co zanechali, je hodno respektu. Můj otec v době zavřených vysokých škol pracoval v Lucernafilmu jako referent distribuce, podobně jako jeden z hrdinů, Arnošt. Čímž ovšem Arnoštova podobnost s panem Brdečkou končí. Otec, na rozdíl od Arnošta, nebyl ani v odboji, ani v KSČ, ani funkcionář. Šlo spíš o to, že příběh vypráví zkušený filmař, který byl u toho dění od začátku.

Jedním z témat Bohémy je konflikt mezi tím, zda sloužit, nebo riskovat. Ke které postavě cítíte největší pochopení? Kdo v těchto zkouškách obstál?

Otázka je, nakolik naši hrdinové měli na vybranou, protože ať se v těžké době rozhodli pro cokoliv, vždycky to znamenalo něco nebo někoho zradit. Jedna věc je, že herec má hrát, filmař točit, stejně jako doktor léčit. Naši hrdinové nebyli za války kolaboranty, ale někdy se ohýbali víc, než bylo nutné. Ovšem nesli odpovědnost i za jiné. Druhá věc je, zda to unese za určitých okolností jejich svědomí. A třetí věc je, jestli někomu ublížili. Podle mého názoru ublížili spíš sobě a mnohdy za to tvrdě zaplatili. Soudili je ti, kteří jim předtím tleskali. My nikoho nesoudíme, to by bylo arogantní. Za protektorátu rozhodně obstál na výbornou Oldřich Nový, bez diskuze. Chránil svou židovskou ženu a pomáhal, kde mohl.

JAROSLAVA MARVANA
hraje

• DAVID NOVOTNÝ •

Jeden z nejlepších českých herců byl příliš dlouho „tím druhým“, mužem ve stínu Vlasty Buriana či jiných. Proto, aby se dostal vpřed a byl první, možná udělal víc, než se sluší. A to by přitom byl v první lize i bez ústupků...

„Můj vztah k Jaroslavu Marvanovi se samozřejmě proměnil. Člověk ho celou dobu vnímá nějakým způsobem, ale pak si přečte scénář, který může být samozřejmě z části fikcí, a vidí ho úplně jinak. Bylo to složité nahlížet Marvanovi do soukromí, pustili jsme se do něčeho, co tak úplně neznáme, ale zároveň to bylo zajímavé a poutavé a bavilo mě to. Doufám jen, že my nebudeme nikdy vystaveni tak extrémnímu tlaku jako ti, které dnes hrajeme.“

David Novotný

Mohou – byť geniální – umělecké výkony ospravedlnit morální, etická a jiná selhání?

Nemohou. Jenže nám šlo o to, ukázat důvody, které k těm selháním vedly. Ty důvody mohou zaskočit každého z nás. Je velmi jednoduché zůstat čistý, když žijete ve svobodné společnosti, a stejně to každý nedokáže. V diktatuře je to skoro nemožné.

Držela jste si při psaní scénáře odstup? Jak těžké je nesoudit „své“ postavy? A oč těžší to je, pokud se jedná o populární osobnosti, které každý zná z černobílých idylických snímků?

Ten kontrast mezi filmovými limonádami z války a válečnou atmosférou, v níž vznikaly, je obludný. Bylo důležité postavy chápat, vžít se do jejich strachu i do jejich touhy hrát, filmovat, bavit, protože takoví lidé od filmu prostě jsou. Divák si musí udělat názor sám, o to nám šlo. Samozřejmě byli takoví, kteří šplhali po cizích zádech anebo ničili kolegy ve snaze vyniknout. Ale nebylo jich moc.

Čím to, že lidé tolik důvěřují hercům?

To je jednoznačně tradice z obrození. Herci, nositelé české řeči, byli zároveň nositeli národní identity. Diváci za války české filmy doslova hltali, herci byli jejich hrdinové. I později. Lidé se s herci ztotožňovali. Jan Werich, byť umlčený, nebo Kopeckého doktor Štrosmajer byli pro diváky asi důležitější než Husák. A proč ne?

Často, když umělec projeví svůj politický názor, stane se terčem kritiky. Jako by se očekávalo, že umělec, resp. herec, musí být apolitickou osobou. Je to podle Vás pokrytectví, nebo do nějaké míry legitimní požadavek?

Inu, třeba Václav Havel byl divadelník a právě v divadlech se začal Listopad 89. Herci, tak jak je u nás chápeme, se zřejmě stávají součástí politického prostředí,

teprve když jde o všechno. Na což fatálně doplácí některé naše postavy. Dnes není doba na to, aby herci sloužili politikům nebo politice. Možná také mají špatné zkušenosti.

Na filmových školách se například o Otakaru Vávrovi na začátku učí, že ho nelze chápat jako politiky angažovaného režiséra, ale jako režiséra, který chtěl zkrátka točit. Nakonec točil za každého režimu. Do jaké míry by měl být umělec angažovaný a do jaké míry se to dá vlastně ovlivnit?

Umělec má a musí být angažovaný, nemůže mu být jedno, co se děje. Vávra chtěl točit za každého režimu a to není politická angažovanost, ale vlastní sporné rozhodnutí. Jenže také je pravda, že po něm mnoho dobrého zůstalo. Také vychoval českou novou vlnu, jejíž členové na něj nikdy nedali dopustit. Těmi špatnými filmy také nakonec ublížil jen vlastní památce. Na

LILI KRALLOVOU
hraje

• JUDIT BÁRDOS •

Lili je jediná vymyšlená postava herečky v Bohémě, kombinace českých protektorátních hvězd. Je pražská Němka a její osud připomíná život Nataši Gollové...

„Zahrát si tuto postavu byla pro mne opravdu výjimečná zkušenost. Našla jsem v ní totiž několik paralel k vlastnímu životu. Je, stejně jako já, herečka a je to také člověk s dvojitou národní identitou – stejně jako já. Kromě toho mě nesmírně bavila hravost a barevnost, kterou mi tato postava nabízela.“

Judit Bárdos

rozdíl od jiných normalizačních režisérů, po nichž zbyly jen paskvily, zlá rozhodnutí a hořkost, byl Vávra velká osobnost.

Vávra filmy točil a ze svého úspěchu těžil až do konce života. Spoustu prvorepublikových tvůrců, herců a hereček ale stihl daleko horší osud. Co jim podle Vás nejvíce „setnulo hlavu“?

Na základě rozsáhlých rešerší si troufám tvrdit, že většinou bezmezná naivita a zároveň sebestřednost, která je bohužel součástí uměleckého talentu, ať už se nám to líbí, nebo ne.

Bohéma, tedy příběhy plné obdobných konfliktů českých herců a filmařů, by mohla pokračovat do období normalizace včetně tzv. Anticharty, nepřemýšlela jste o tom?

Přemýšlela. Materiál tam je úžasný... Rádi bychom psali pokračování, ale uvidíme....

Ted, když vidíte to, co jste napsala, zfilmováno a sehráno, vnímáte posun svého textu? O čem jste s režisérem vedli spory nebo diskutovali nejvíce?

Původní text byl řekněme „dobovější“, více retro. Ale režisér měl modernější citění. Některé dialogy a linie vypadly, ale to je normální. My jsme ale s Robertem Sedláčkem zásadní spory neměli, jen malá nedorozumění. A doufám, že to nebyla poslední spolupráce.

OTAKARA VÁVRU
hraje

• PAVEL BATĚK •

Mladý, nadaný a schopný režisér, odhodlaný točit opravdu za všech okolností. Nikdy neshodí nikoho, kdo si to nezaslouží, na to je příliš velký formát. Ale také se nezastane toho, kdo si to zaslouží, na to je příliš soustředěn na vlastní kariéru.

„Je důležité si ta témata znovu připomínat, protože mám pocit, že se to děje kolem nás pořád a že spějíme znovu zase někde do nepatřičných míst. Těžko si představit, co bych dělal na místě Vávry já, to si málokdo umí představit, být v kůži někoho jiného.“

Pavel Batěk

ROBERT SEDLÁČEK:

Všichni, kdo v Bohémě selhávají, to dělají pro prospěch.

Mohou – byť geniální – umělecké výkony ospravedlnit morální, etická a jiná selhání?

Nemohou a nesmějí. Jejich genialita přesto zůstává. Da Vinci sloužil moci jako prostitutka, fascinovalo ho průmyslové vraždění, zabíjecí stroje, umírající těla. A přece do umění a lidského snění vnesl svým dílem život. Nevychlébíme z toho ale jen umělce. Bohéma na některé jedince může zapůsobit tak, že „ti umělci přece vředy byli potvory“, ale vnímavější diváci pochopí, že to je metafora celé společnosti. V tomto smyslu je to asi nejlepší scénář, který jsem kdy mohl přivést k realizaci. Režírují to optikou, s jakou jsem dělal film Rodina je základ státu – jde o východisko člověka, který selhal nikoli ze slabosti, ale protože z toho měl prospěch. Všichni, kdo v Bohémě selhávají, to dělají pro prospěch. Jenomže nikdo z nich není Gottwald nebo naopak Peroutka, jsou to jen malí Gottwaldové a Peroutkové. Každý jsme trochu Peroutka a trochu Gottwald a jde o to, co převáží, když přijde zatěžkávací zkouška.

V rámci natáčení jste řekl, že Burian byl z těch menších darebáků. Která z dalších postav Bohémy, podle Vás, svým uměleckým životem, svými výsledky alespoň trochu obhájila to, jak se zachovala v konfliktech, které přinesla doba?

Tereza Brdečková ve scénáři vložila Miloši Havlovi do úst větu: „Ano, sudte mě, jednou budete stejně tvrdě souzeni, jako teď soudíte vy mě.“ Já to takto nemám, já jsem v té době nežil a jsem za to rád. Klíčové je uvědomit si ten luxus, že jsem se nenarodil do dilematu, že když něco někomu neřeknu, nebo řeknu, tak já, moje rodina či přátelé budou, nebo nebudou zastřeleni. Do toho se ani vcítit nedá, to se musí prožít. Těžko se k tomu dá vyjadřovat. Já nevím, jestli někdo z nich někoho udal, to je zahaleno tajemstvím. Mimochodem třeba u Miloše Havla mě až trochu štve, jak z Bohémy vychází jako velká postava, které bylo ublíženo. Ale on

přitom taky ublížil spoustě lidí. Zatímco jiné poměrujeme poměrně ostře, Havel má dosti měkká měřítko. Možná by si zasloužil podrobnější a ostřejší portrét, než má v Bohémě. Vávra tam zase vychází jako někdo, kdo Havla potopil, protože chtěl vylézt nahoru, ale ono to tak úplně není. Nad Vávrou moc přemýšlím. On někde řekl větu, na kterou myslím, když mě někdo potopí nebo když naopak já uvažuji, že někoho hodím přes palubu: „Víte, člověk se musí naučit házet věci za hlavu.“ To je jeho citace z nějakého rozhovoru. Neznám více nihilistickou větu, než je tato. Z úst tvůrce, který se celý život snažil svou tvorbou ukázat, že člověk může být lepší... a on řekne takovou větu. Asi aby zaplašil zlé myšlenky.

Vy své postavy moc nešetříte...

Já je respektuju, já s nimi žiju...

MILOŠ HAVLA
hraje

• JAROSLAV PLESL •

Zvláštní velikán českého filmového průmyslu dostal v roce 1939 na vybranou: buď spolupracovat s Němci a zachránit sebe, rodinný majetek i český film, anebo to všechno ztratit. Přestože nikomu, kromě sebe, patrně neublížil, odnesl to za všechny, kdo se chovali mnohem hůř. A na čtyřicet let se na něj docela zapomnělo.

V Českém století jste svlíkl Beneše...

Víte, proč jsem svlíkl Beneše? Protože to byl chlap, který vyhlásil mobilizaci, vrchní velitel armády, a on si ani neoblékl uniformu! Tak jsem ho svlíkl. A ukázal ho v ne-dbalkách. Jako děcko.

Spíš mám na mysli, že nějakým detailem shodíte patos situace nebo postavy...

Ano, to ano, protože patos je tmářství. Jsou dva extrémy: buď musí jít všechno do pohody, nebo všechno do patosu a do slz. A já se snažím vyvarovat oběma těmto extrémům. Patos je hodnota totality a pohodářství zase totálního nihilismu. Ani jedno mi není vlastní.

Bylo těžké vyhnout se patosu, když zpracováváte témata, jaká řeší Bohéma?

Když Oldřichu Novému umřelo dítě, tak to se patosu nevyhnete, s tím nejde nic dělat. Patos k životu patří, ale hned se musíte sebrat. Musí se vám zastavit dech, ale pak se musíte znovu nadechnout. Pak teprve tvorba dává smysl. Ne, že vám někdo pořád strká hlavu pod vodu. Dobré drama musí nechat nadechnout. Protože – proč se dobrovolně dívat na bezvýchodnost? O ní všichni víme, že se nedá vyhrát a že skončí smrtí. Ale je třeba se předtím zasmát. Ta hrůza je složena i z mnoha komických okamžiků. A i o tom je Bohéma.

Za jakou hranici byste Vy sám, jako umělec, už nešel? Je možné tu hranici vůbec vidět a poznat ji?

To záleží na okamžiku, na tom, v jaké jste dějinné situaci. Dokážu si představit, že bych si rok po válce nechal dovézt německé trestance, aby hráli německé nacistické vojáky, jak se to po válce běžně dělalo. Já bych toho asi byl schopen taky. Ale uběhne deset let a pozvratíte se ze sebe. My jsme děti tohoto okamžiku. Ani teď, když se zpětně dívám na svou práci, bych od ničeho neuhnul. To je asi ta životní zkušenost. Nicméně mladý

vůl se stane starým volem a šedivých blbů vidím kolem sebe mraky. Já zatím žiju v normální společnosti a do takového dilematu jsem se nedostal, protože společnost a poměry jsou zatím pořád takové, že v cestě za svou vizí nemusíme páchat zločiny ani se jich účastnit. V tom je naše doba vzácná. Krásné bezvětrí. Takže hodnotíme ty, kteří tuhle svobodu neměli.

Čím to, že Češi tolik důvěřují hercům?

Proč Češi? Američani z Arnolda udělali guvernéra a to není ani charakterní herec. Přestaňme furt sami sebe vidět jako jediné bloudy na Zemi.

Tak obecně, proč lidé tolik důvěřují hercům?

Protože ti nejlepší mají obrovské charisma. Přitahují nás charismatičtí jedinci. Kolik lidí církve, ať už islámské, buddhistické, katolické, má takové charisma? Kolik politiků, generálů, autorit, za kterými lidé běží, má

NINU BURIANOVOU

hraje

• GABRIELA MÍČOVÁ •

Nina Burianová byla opravdu tím, čemu se říká „lepší polovička.“ Vlasta ji údajně poznal tak, že se ze všech nejkrásněji smála na jeho divadelním představení. Hezká, rozumná a hluboce milující Nina nikdy Vlastu nedala, seděla na každém jeho představení a bez ní se nesmělo začít. Bez naděšky – bez Niny by Vlasta Burian nikdy tolik nevydržel. V seriálu ani ve skutečnosti.

ALICI WIENEROVOU-NOVOU

hraje

• GABRIELA MIKULKOVÁ •

Manželka Oldřicha Nového pocházela z bohaté židovské rodiny a svého manžela podporovala finančně i intelektuálně. V Bohémě je to také spisovatelka, nesmírně tvůrčí žena, která všechny katastrofy předjímá předem... A ony také přijdou.

takové charisma, jako ti nejlepší z herců? Jsme sociální tvorové a přitahují nás výjimečné osobnosti. Takové hledají všichni režiséři, chodí a dívají se po charismatu a je jim jedno, zda jsou to blázni.

O to větší je pak možná to pobouření, když herec projeví svůj politický názor, který nekonvenuje s tím mým...

Proč umělec nemůže mít názor a projevit ho, když každá moc, počínaje totalitou a konče demokratickým kapitalismem, povolává nemilosrdně umělce na své barikády? Žádný druhý živý člověk tady není od toho, aby splňoval vaše představy, to je základní nedorozumění. Odložte narcismus a pak budete schopni přijmout i to, že vaše idoly chodí na záchod a jsou stejně slabí jako vy. Morálka je jen jedna pro všechny. Touha po ideálním živém člověku je největší blbost, jakou člověk může mít v hlavě. A přitom to chceme – aby naše máma byla někdo jiný, moje milá něco jiného, herec, politik... A já se to svými filmy snažím naznačovat. Což neznamená, že nesnáším lidi. Já věřím v člověka, nikoho jiného nemám. Herci jsou právem vzýváni, protože mají charisma a umějí věci vyjádřit ve zkratce. A Bo-

héma je projekt o tom, že herci jsou lidi jako my, jenom mají jednu vadu – mají talent, kterým se vymykají. A všichni na to dojedou.

Většinu Vašich projektů spojuje mimo jiné specifický přístup k práci s herci. Jaké od Vás dostávají herci „zadání“? V čem spočívá Vaše metoda?

Mám to stejně v životě i v práci – teprve až si druhý přestane přede mnou na něco hrát, jsem připraven mu sloužit. Totéž vyžaduju po hercích. Nehrajte si na nic přede mnou a já vám dám zpětnou vazbu tak, abyste byli nejlepší, jak dokážete. Taky vyžaduju stoprocentní zvládnutí řemesla. Herectví, dělané poctivě, je nesku-tečná dřina. Herce, kteří tohle nemají a jenom se předvádějí, buď neobsazuju, nebo je cynicky zneužívám až na samou mez trapnosti. Nedělám herecké zkoušky, ale s těmi, na kterých mi záleží, se sejdu a jdeme spolu do hospody. Buď se ožereme, nebo jdeme jen na oběd, na kafe. Prohlédneme se. Já už jsem si těch lidí za svůj život prohlídl dost, třeba při těch dokumentech, co jsem dělal. Tak jako si teď povídám s Vámi, jsem mluvil s Gorbačovem nebo vařil perník s feťáky. Abych si je prohlídl.

ANNU LETENSKOU

hraje

• RENATA PROKOPOVÁ •

Skvělá herečka a snad nejtragičtější osobnost za protektorátní éry u divadla i filmu, nakonec těžce zaplatila za svou odbojovou činnost.

ELENU HÁLKOVOU

hraje

• LENKA VLASÁKOVÁ •

První manželka Zdeňka Štěpánka, také významná herečka, která je ale teď především ve službách rodiny. V bohémském manželství se těžko vyrovnávala s manželovou silnou osobností. Byla milenkou Otakara Vávry, později i Julia Fučíka. Je to svérázná, ale velkorysá a pravdivá žena, která se ve skutečném životě nakonec dokázala zachovat tak, že ji plně respektovala i nová Štěpánkova rodina, ale v seriálu ji nepochybně pochopí i diváci.

Co myslíte tím, že herce zneužíváte až na samou mez trapnosti?

Když zjistím, že se přes ten val nedostanu, že je tak dobře usazený v tom, co mu fungovalo mnoho let, tak buď už s ním vůbec nechci pracovat, nebo naopak řeknu – tak jo, tak dostaneš, co ti patří, a nechám ho exhibovat. Ty přehrávané výkony, ta gesta, to předvádění se... Je ještě velký kus, co tady herectví musí urazit, abychom se přiblížili Británii, ale třeba i Francouzům. Tady všichni hrají jak Italové, ale my nejsme Italové. Teď záměrně generalizuji, ale prostě jsou tady asi slabí režiséři. Hraní není předvádění se, to patří na zájezdová představení a operetní divadla, tam je to v pořádku. Ale jestli naše kinematografie má držet krok s tím, co se děje venku, tak to nestačí.

Takže chyba je na straně režisérů?

Ano, jednoznačně. Protože naši herci jsou co do kvality srovnatelní s těmi nejlepšími německými, dánskými. My máme obecně hodně společného se Seveřany. Ti herci to v sobě mají a já se to z nich snažím dostat. Připomenout jim, že herectví je taky kázeň, ne jenom bohémství. Že je to taky hrozná dřina a řeč těla. Silné herecké osobnosti tady jsou a ti herci vědí, že je mám rád, a proto na ně můžu být tvrdý.

Stalo se Vám někdy, že Vám herec začal hrát úplně špatně, a že jste musel začít znovu?

Dokonce jsem odešel z placu. Řekl jsem, že až si to pán „přepočítá“, tak se vrátím. To já zas tyhle věci umím. Nebo naopak vyhodím z placu celý štáb – řeknu, že je to recitační kroužek a ne herectví. Prosím vás, všichni pryč – zůstanu tady já a ti dva herci. A my začneme znovu. To je metoda, kterou používám.

Co velké ženské postavy? V Bohémě se objevuje Lili Krallová, která je „kompilátem“ několika předobrazů... Nezajímala Vás třeba Baarová, které bylo loni všude plno?

Baarová mi přijde nejméně zajímavá z těch hereček. Přečtete si její paměti a paměti Mandlové, to je ztracený rozdíl. Mandlovou čtete jedním dechem, to je vášnivě. Jedny z nejlepších pamětí, jaké jsem četl. Má to obrovskou energii. Občas si protiřečí, ale i ve lhaní je upřímná. Baarová, to je sterilní psaní obalené chlastem se sebevzhlíživostí. Jinak prvorepublikový film táhli prostě chlapi. Byť třeba morálka jde v Bohémě přes ženské a nikoli přes chlapy. Přes Burianovu manželku, přes Lili Krallovou... Prvorepublikový film má sice heroiny, ale ne hrdinky. Zajímavé typy, jako je Chramostová, přijdou až po válce.

ARNOŠTA ŽÁKA

hraje

• MICHAL BALCAR/ONDŘEJ PAVELKA •

Vypravěč Bohémy Arnošt Žák musel jako mnoho mladých opustit po zavření vysokých škol studentský život a s obavami čekal povolání na nucené práce do Reichu. Chodí ale naštěstí s Lili Krallovou a ta mu – už jako úspěšná herečka – zajistí teplé místo poskoka u filmu. Film se stane

Arnoštovým osudem – tady prochází zkouškami ohněm, tady udělá po válce velkou kariéru a tady mnohem později zažívá pád a vystřízlivění... A právě proto může své dceři vyprávět poprvé v životě příběh Bohémy s nadhledem a bez předsudků.

• ANOTACE •

WILLYHO SOHNELA

hraje

• JAN HÁJEK •

Ambiciózní sudetský Němec, mladý, přitažlivý právník, cítí v protektorátním filmovém dění velkou příležitost a okamžitě se jí chopí. Tváří se jako velký přítel Čechů a skutečně pro české filmy leccos udělá – ovšem jen pokud to neuškodí jemu samotnému. S oblibou využívá žen nejen k povyražení, ale také jako příček na společenském vzestupu... A ze všeho vyjde bez úhony.

EMILA VOKOLKA

hraje

• JAN NOVOTNÝ •

předobrazem filmového organizátora, který na oko soužil Němcům a ve skutečnosti pracoval v odboji, je skutečná postava Emila Sirotky. Ze všech našich hrdinů je Emil Vokolek nejstatečnější a nejprozíravější, ale boj za spravedlnost mu nakonec přinese jen zklamání.

Snad to nebude tak hrozné

Příběh Bohémy se otevírá. Jeho vypravěčem je Arnošt Žák, barrandovský dramaturg a scenárista. Rámec celé minisérie tvoří jedna okupační srpnová noc v roce 1968. Pro Arnošta je to už druhá okupace republiky a zároveň příležitost rekapitulovat svůj život v období mezi nimi. Když ti první okupanti – nacisté – zavřeli vysoké školy, sehnal Arnošt, ještě jako student, místo na Barrandově. A tady, v jedněch z nejlepších filmových ateliérů v Evropě, se odehrávají životní příběhy slavných herců a režisérů, tady prožívají poslední chvíle před Mnichovem a následně začátek temného období protektorátu. Protagonisty těchto příběhů jsou skutečné osobnosti, jejichž životními osudy je minisérie Bohéma inspirována: slavný Zdeněk Štěpánek, geniální „král komiků“ Vlasta Burian, jeho „přihrávač“ Jaroslav Marvan i okouzlivý milovník Oldřich Nový. Jsou na vrcholu svých tvůrčích sil. Nikdo z nich neočekává, že se otevřená demokratická společnost první republiky náhle změní v režim, kde časem půjde za maličkost o život. Naopak, zprvu jsou všichni přesvědčeni, že to po Mnichovu v okleštěné republice snad nebude tak hrozné. Březnová okupace v roce 1939 ale všechny vyvedla z omylu. Jak se s dramatickou změnou poměrů vyrovnali ti, kteří byli nejvíce vidět? Ti, které publikum milovalo a nechtělo se jich vzdát? Herci, kteří chtěli hrát a jejichž čeština, znějící z pláten kin, národ posilovala? Jakou cenu museli zaplatit za svou práci pod německým dohledem?

Past na svědomí

Protiněmecké studentské manifestace v rámci výročí vzniku republiky byly nacistickou mocí krvavě potlačeny a student Jan Opletal a pekařský dělník Václav

Sedláček zaplatili za svůj statečný protest životem. Více než tisícovka studentů skončila po německých raziích na vysokoškolských kolejích v koncentračním táboře. Jeden z nich, Martin Bouchal, si u Arnošta schoval fotoaparát, pro který se vrátí až po válce, plný upřímné nenávisti ke všem těm, kteří protektorát přežili v relativním klidu. Podle něj jsou to všechno kolaboranti. Zejména má spadeno na Vlastu Buriana. Geniálního komika se válka zpočátku nijak zvlášť materiálně nedotýká. Stoly v jeho vile se štědře prohýbají jídlem a on je velkorysým hostitelem. V německých filmech hrát odmítl, ale Němci mu přesto prokazují přízeň. Znají ho z německých verzí jeho slavných českých filmů, které natočil v Berlíně ještě před nástupem Hitlera k moci, a je pro ně hvězdou. Dobře ale vědí, že v Burianově divadle jsou zaměstnáni mimo jiné také komunisti a Židé a nehodlají to nechat jen tak. Políčí na něj proto rafinovanou past, past na svědomí.

MARTINA FRIČE

hraje

• **PETR STACH** •

Martin Frič dal českým divákům asi víc radosti než kdokoliv jiný. Bez něj by nebyl Kristián, Eva tropí hlouposti, Svět patří nám, Císařův pekař ani Hvězda zvaná pelyněk. Natočil přes stovku filmů a den, kdy nestál za kamerou, byl pro něj ztracený. Politika ho nezajímala, ale stejně ho dostihla. Skončil tragicky. Otázku, jestli moc pil, nebo moc přemýšlel o světě, už dneska nikdo nezodpoví...

VÁCLAVA BINOVICE

hraje

• **PETR JENIŠTA** •

Scenárista a režisér, funkcionář a podnikatel. I přes své kolaborantské selhání se jedná o jednu z průkopnických osobností moderní české kinematografie.

Krev, půda a strach

Heydrich ve svém tajném nástupním projevu svým soukmenovcům přednesl, jak si to s Čechy dále představuje. Středoevropský prostor je, podle něj, potřeba od Čechů vyčistit a ty, které nepůjde ani přesídlit ani převychovat, je třeba zlikvidovat. Treuhänder Českého filmového ústředí, Willy Söhnel, sudetský Němec a milenec herečky Lili Krallové (fiktivní postavy Bohémy), byl projevu přítomen a s fanatickým hajlováním se s jeho myšlenkami plně ztotožnil. Po válce se mu pak podařilo prodat všechno, co udělal v rámci své funkce pro český film, a bez trestu zmizet z republiky. Sevření nacistické drtičky vrcholí. Filmová bohéma ale žije naplno, byť s vědomím, že se žádný z nich nemusí dožít rána. Buď se zapojují do odboje, jako třeba Štěpánek nebo Arnošt, nebo navazují překotné milostné vztahy. Zásadní postavou je Miloš Havel, předválečný filmový magnát, který podepsal příslovečnou smlouvu s ďáblem, když prodal své ateliéry Němcům. Na oplátku se ale mohou, dokonce se státní subvencí, natáčet české filmy. Herci a zaměstnanci Barrandova mají práci a kina praskají ve švech, i když všechny české filmy „zdobí“ potupné německé titulky. Miloš Havel žije na hraně, musí se stýkat s Němci, ale zároveň poskytuje záchranou síť mnoha potřebným. Na jedné straně se pořádají opulentní večírky, na straně druhé, za zdmi ateliérů, teče krev. Plakáty se jmény popravených za schvalování atentátu na Heydricha visí všude.

A přece se točí

Oldřich Nový má potíže. S Němci se nestýká, ale nese na sobě cejch: jeho manželka je Židovka. Její příbuzenstvo už nastoupilo cestu holokaustu, která začala na pražském bubenském nádraží. Oldřich Nový se ale za

FRANTIŠKA ČÁPA

hraje

• **ROŠTA NOVÁK** •

Filmový režisér a scenárista. Po emigraci točil filmy v Německu a Slovinsku.

OLDŘICHA PAPEŽE

hraje

• **VLADIMÍR POLÍVKA** •

Produkční v barrandovských ateliérech.

žádnou cenu nechce rozvést a ze svého statečného postoje slavný herec neustoupil ani ve chvíli, kdy byl nucen nastoupit do koncentračního tábora pro partnery neárijců. Jeho žena nakonec do Terezína musela, nicméně později než Nový. Oba se po válce našťástí sešli. Otakar Vávra natáčí film Přijdu hned. Domovnici v této milostné romanci z pavlače hrála herečka Anna Letenská. Ani s Letenskou se osud nemazlí – Němci ji nechali točit do poslední klapky a hned poté se za ní zavřela brána Petschkárny. Se svým mužem, Ing. Čalounem, totiž pomohla lékaři, který ošetřoval parašutisty – atentátníky. Všichni ve filmových ateliérech, i její přátelé, tušili, jak to dopadne, ale nemohli jí pomoci. Po vylodění spojenců v Normandii se válka chýlí ke svému konci. Miloš Havel organizuje nejrůznější akce na záchranu mnoha umělců, spisovatelů, se kterými uzavírá fiktivní smlouvy jen proto, aby nemuseli na nucené práce. Rádi přijímají, ale téměř jedním dechem vzápětí někteří z nich vyhrožují: „Až bude po válce, Miloši, znárodníme tě.“ Z moskevského rozhlasu se proti Havlovi šíří nenávistná kampaň. Havel ví, že styky s Němci na něm zanechaly stín, ale nepřestává věřit v sílu svých nepopíratelných zásluh a také své

osobnosti. Vlasta Burian, povahou velké přející dítě, nemá ohledně báječné poválečné budoucnosti vůbec žádné pochybnosti.

Vyhrát za každou cenu

Stojí barikáda. Na ní, spolu s jinými občany, i Štěpánek, Havel, Vávra, Drda, nebo Vítězslav Nezval. A protože jsou bohémové, dají si doušek vína na kuráž. Blíží se německý tank a všichni si myslí, že přišla jejich poslední hodinka. Nakonec je ale po válce, mělo by konečně nastat štěstí a přijít kýžené uvolnění. Jenže promluví rozzlobený hlas lidu a vymáhá revoluční spravedlnost. Perzekuci se nevyhnuli ani Vlasta Burian, ani Miloš Havel. Proběhnou hned dva soudy s Burianem s rozdílným průběhem. V pozadí už začíná spřádat své sítě StB. Právě teď přichází chvíle Arnoštova kamaráda Bouchala. Vládne sice poválečný zmatek, ale začíná se šířit podivná nejistota a strach, že by všechno mohlo dopadnout jinak, než se původně čekalo. Že jeden totalitní režim zakrátko nahradí druhý.

ALENKU

hraje

• ANNETTE NESVADBOVÁ •

Arnoštova dcera, narozená roku 1948, nechce žít v Československu okupovaném sovětskou armádou. S přítelem se chystá odjet do Vídně, a tak naposledy navštíví otce, který se už dávno rozvedl a dceru opustil. Jediná noc, kdy jí otec vypráví o filmu, ozřejmí Aleně mnohé, čemu nerozuměla v historii své země a vlastní rodiny.

MARTINA BOUCHALA

hraje

• JIŘÍ PLOYHAR •

Arnoštův sympatický kolega z fakulty a spolubydlící z koleje se spolu s Arnoštem a Lili zúčastní demonstrace k Opletalovu pohřbu. Na útěku svěří Arnoštovi fotoaparát, který v příběhu Bohémy sehraje zásadní roli...

Dvojitá tvář

Přicházejí padesátá léta a většina lidí si nasazuje svou druhou tvář – masku, pod níž jedni mlčí, jiní tiše vzdorují a další ji používají jako úplně nový obličej. Začala doba dvojitých tváří, která potrvá ještě dlouho. Ovšem v roce 1968 nastal relativní poločas a v jeho tragickém závěru se odehrává rámec příběhů ze života barrandovské bohémy. Jejich vypravěč, Arnošt Žák, má na dvoře starobylého domu, kde celá léta žije, zaparkované ozbrojené sovětské jednotky, kouří jednu za druhou a v průběhu jedné noci se snaží své dceři předat alespoň nějaké poučení z vlastní osudy. I v Arnoštově filmařském světě se ke konci padesátých let začala rodit naděje. Klíčila totiž další filmařská generace. Věra Chytilová sledovala natáčení zatím ve funkci velmi kritické a drzé klapky. Teď ovšem obdrží Arnošt opačnou zprávu, telefonují mu, že zemřel Martin Frič. Jaroslav Marvan přestal být „tím druhým“ a Oldřich Nový přišel o své cylindry a fraky. Život Vlasty Buriana opsal neuvěřitelný oblouk, ale na jeho konci je smír a tichá pokora.

• BOHÉMA •

hraji: Michal Dlouhý, Vladimír Javorský, Jaroslav Plesl, Saša Rašilov, Judit Bárdos, Michal Balcar, Ondřej Pavelka, Jan Hájek, David Novotný, Pavel Batěk, Petr Stach a další

scénář: Tereza Brdečková

režie: Robert Sedláček

dramaturgie: Helena Slavíková

pomocná režie: Viktor Walter

vedoucí natáčení: Martina Vlasáková

zástupkyně vedoucí produkce: Jana Veselá,

Lucie Křemenová, Veronika Nováková

kamera: Petr Kobloušek

architekt: Bára Erniholdová, Zdeněk Flemming

kostýmní výtvarník: Tomáš Chlud

hudba: Michal Rataj

umělecký maskér: Martin Valeš, Martin Větrovec, Jiřina Kozlová

foto: Karel Cudlín

vedoucí výpravy: Jan Petřík

výkonná producentka: Ilona Jirásková

kreativní producent: Jan Štern

Kontakt pro média:

Michal Prokeš

Tel.: (+420) 2 6113 7034

Mob.: (+420) 604 689 633

michal.prokes@ceskatelevize.cz

